

FALLET AV KONSTANTINOPEL (1453)

Slutten på Romeriket og starten på Det Osmanske Riket.

Innlevering i eldre historie

2. Termin

Levert: 19. januar 2007

INNHOILDSFORTEGNELSE

<i>Innledning</i>	2
<i>Konstantinopel</i>	3
<i>Byens historie</i>	
<i>Østromerriket</i>	5
<i>Hvem var det som forsvant?</i>	
<i>Det osmanske riket</i>	7
<i>Hvem var det som tok over makten?</i>	
<i>Slaget</i>	9
<i>Hva skjedde i Konstantinopel i 1453?</i>	
<i>Etterord</i>	10
<i>Kilder</i>	10

INNLEDNING

Fallet av Konstantinopel i 1453 markerte slutten på den Romerske verden og starten på det Osmanske riket, denne hendelsen er også brukt som en mulig slutt på middelalderen. Men hvem var det egentlig som forsvant, hvem var det som tok over makten og hva er byens historie?

I denne artikkelen vil jeg prøve å ikke bare gi en gjenfortelling av begivenhetene rundt fallet av Konstantinopel, men også en oversikt over både byens historie og de to rikene.

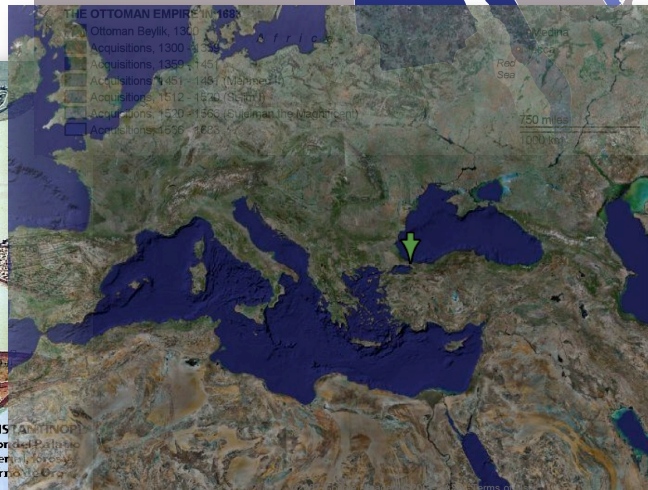
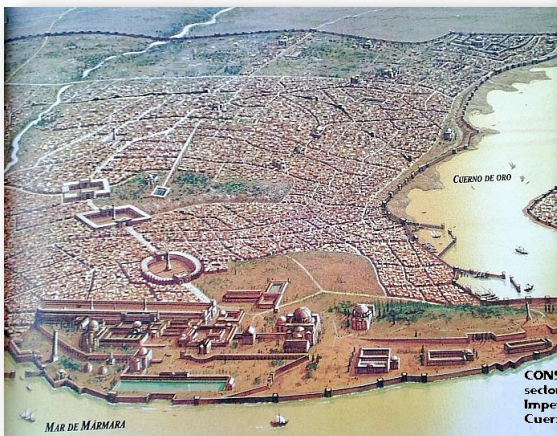
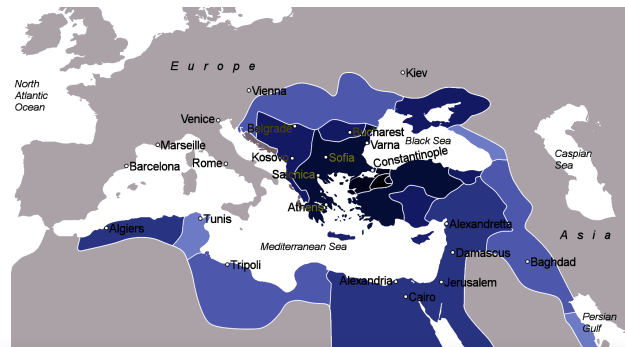
KONSTANTINOPEL

Byens historie

Konstantinopel var en av middelalderens største byer og strategisk plassert midt mellom Asia og Europa, mellom Middelhavet og Svartehavet.

Byen var:

- Romas eneste hovedstad mellom 395-395,
- Østromerrikets hovedstad mellom 395-1453,
- Osmanske hovedstad mellom 1453-1923
- Er i dag Tyrkias største by.

Navnet

Opp gjennom historien har byen vært kjent ved mange navn blant disse er:

Bysants/Bysantium - Byen ble grunnlagt av grekerne i 667 f.Kr. Navnet kommer fra en gresk konge/leder på den tiden som het Byzas.

Konstantinopel - I omkring år 330 e.Kr. grunnla Konstantin I hovedstaden "Nye Roma" eller "Det andre Roma" på det samme stedet som Bysantium hadde stått. Men etter Konstantin den stores død i 337 ble byen kalt Konstantinopel til ære for ham.

Istanbul - Da osmanerne tok over byen Konstantinopel i 1453 endret de navnet til Istanbul, som byen i dag er kjent ved. Men det tok langt tid å innføre navnet og det ble ikke offisielt endret før 1930

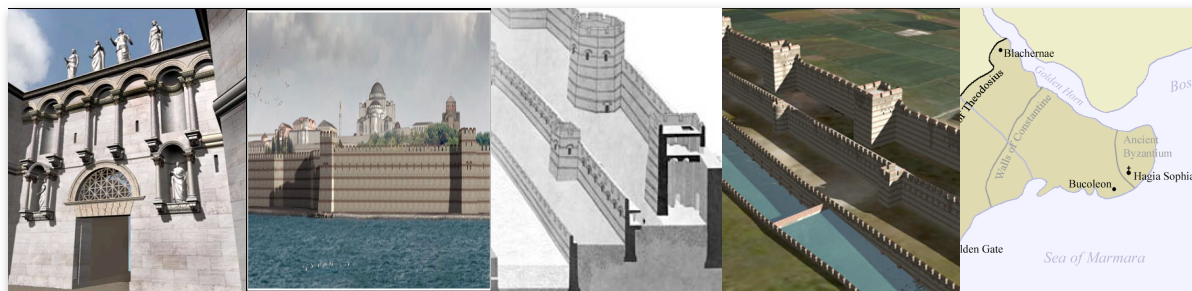
Jeg vil også gjøre oppmerksom på en sang som heter “Istanbul (Not Constantinople)” skrevet av Jimmy Kennedy og Nat Simon.

Konstantinopels murer

Da Konstantin i 330 lagde sin nye hovedstad bygde han ikke bare en stor by, men begynte også på verdens mest imponerende murer. Byen vokste raskt og allerede rundt 400 hadde byen vokst utenfor muren og Theodosian bygde en ny noen kilometer lengre ute.

Siden byen lå på en halvøy var det muren mot land som var sterkest, den strakte seg mellom to store tårn og var ca 6.5 km (4 miles) lang. Muren var genialt lagd og kombinerte bruk av vollgraver, store og mange lag med murer, tårn, sammen med soldater og moderne krigsmaskiner. Soldatene hadde god tilgang til murene ved hjelp av små ganger som kunne frakte nye soldater til steder der det trengtes eller trekke dem tilbake, disse gangene var selvsagt lett og forsvare eller rive ned hvis dette ble nødvendig. Murene var ikke bare et formidabelt forsvarsverk men også flotte kunstverk med utallige statuer og andre dekorasjoner.

Byen var helt omkranset av murer, dette betyr selsagt at det også var en mur ut mot havet, denne ble opprinnelig bygd ganske svak og liten fordi den bysantinske flåten var en av de beste i verden. Men dette endret seg, og muren ble senere påbygd.

Men muren kom til god nytte. Mellom 330 og 1453 ble byen angrepet over 24 ganger og bare to angrep greide faktisk å ta byen. Det første vellykkete forsøket ble gjort av det Fjerde korstog.

DET FJERDE KORSTOG

I 1198 oppfordret Pave Innocent III at et Korstog skulle bli sendt ut til Jerusalem , via Egypt. (Denne ruten ble også tatt av både det 2. og 3. korstog).

Korstogets leder forhandlet i 1200 en avtale med Venezia som sa at de skulle transportere alle korsfarerne, for 85 000 sølvmark. Men da korstoget samlet seg i Venezia et år senere hadde de ikke nok penger til å betale byen. Dette var delvis fordi korstoget ble mye mindre enn beregnet og at noen hadde reist ut ifra andre byer. Korstoget gjorde da en avtale med Venezia som sa at hvis de tok byen Zara skulle de få lov til å reise. Zara var en kristen by som venetianerne syntes de hadde krav på.

Pave Innocent III sendte da et brev til Korsfarerne der han truet dem med ekskommunisering hvis de gjorde som Venecia sa, men dette brevet ble holdt borte fra troppene og Korsfarerne brakte Zara inn under venetianernes side etter et kort slag.

Korstoget endret nå sine planer om å gå gjennom Egypt og gikk istedenfor gjennom Konstantinopel. De tar Konstantinopel i 1204, men istedenfor å bruke den nye rikdommen som de nå har skaffet seg til å reise videre til Jerusalem blir de sittende i Konstantinopel.

Mange av de Østromerske lederne greide og flykte og i 1261 under ledelse av Michael VII Papaeogous tok de byen tilbake i 1261.

ØSTROMERRIKET

Hvem var det som forsvant?

Navnet

Det bysantinske riket har mange navn, blant disse er: Østromerriket, Det bysantiske riket og Bysants. De to sistnevnte navnene kommer fra byen Bysantium som var hovedstaden i Det Bysantiske riket (se under “Konstantinopel” og “Navnet”), Navnet ble først brukt av en tysk historiker ca 100 år etter rikets fall.

Jeg vil i denne artikkelen bruke Østromerriket for å understreke sammenhengen til Romerriket.

Romerriket

Grunnlaget for Østromerriket ligger i det gamle Romerriket. Noen mener at Østromerriket bare var en fortsettelse av Romerriket, mens andre mener at riket forsvant da byen Roma ble plyndret i det 4. århundre e.Kr. Riket har en lang historie, som strekker seg helt tilbake til det 8. århundre f.Kr., da byen Roma blir grunnlagt. Roma blir etter hvert den moderne verdens senter med et imponerende styringssystem som er grunnlaget for mange land i dag (særlig USA og Frankrike) og et forsvar som på

sin tid ble en ustoppelig krigsmaskin. Men riket ble så stort at i 395 e.Kr. delte keiser Diokletian riket i to: Østromerriket og Vestromerriket.

V E S T R O M E R R I K E T

Vestromerriket falt rundt 400 e.Kr. og på grunn av veldig lite historisk materiale fra denne perioden er det mange teorier rundt hvorfor riket falt og nøyaktig når dette skjedde. Det har også blitt skrevet mange bøker som diskuterer mulige teorier. Noen av disse bøkene tar for seg bare en grunn, mens andre bygger på en kombinasjon av hendelser og teorier.

Det er også teorier om at Roma ikke falt, i følge Peter Robert Lamont Brown (1935 -) var "fallet" bare en overgang fra det sentralstyrte Romerriket til føydalsamfunnet. Og det er som sagt noen som mener at riket fortsatte i Østromerriket.

Ø S T R O M E R R I K E T (D E T B Y S A N T I N S K E R I K E T)

Kristendommen

Kristendom fikk en kjølig mottakelse i Romerriket. Keisere som Nero, Septimius Severus, Decius og Diocletian ledet alle forfølgelser av kristne, men dette tok slutt da Galerius i 311 fikk gjennom religionsfrihet i riket.

Konstantin den store (keiser: 306-337) var den første kristne romerske keiseren. Han innførte kristendommen som statsreligion i Romerriket i 313. Om Konstantin selv var kristen er usikkert og det er allment godtatt at han bare brukte kristendommen for å knytte sammen riket.

Legenden sier at Konstantin hadde en visjon der han så et kors (eller to greske bokstaver, en X med en P under, som var de to første bokstavene i det greske navnet for Jesus.) Over dette (eller under, alt etter kilde) var det skrevet "Under dette tegnet skal du seire".

Han begynte også på en rekke kirkebygg, som Hagia Sophia og den gamle Peterskirken. Selv om Konstantin ikke forbød de gamle mytologiene var det ikke lengre lov å restaurere nedslitte templer. Han fjernet også alle statuer av seg selv fra alle templene i riket.

Justinian I

Justinian I (keiser: 527-565) er kanskje en av de viktigste historiske personer fra antikken. Etter å ha lagd en fredsavtale med Sasanide-dynastiet, og satt en stopper for store opptøyer i riket, satte han i gang en stor militær operasjon for å ta tilbake det territoriet de hadde tapt da Vestromerriket hadde falt. Mellom 532-565 gjorde han nettopp dette. (Se kart på forrige side). Han omskrev også mye av den romerske loven, denne er i dag grunnlaget for lovene i mange moderne land, særlig i Europa.

Men da han døde var det lite penger igjen i kassen, Østromerriket ble angrepet fra alle kanter og mye land ble tapt. (Se kart på forrige side).

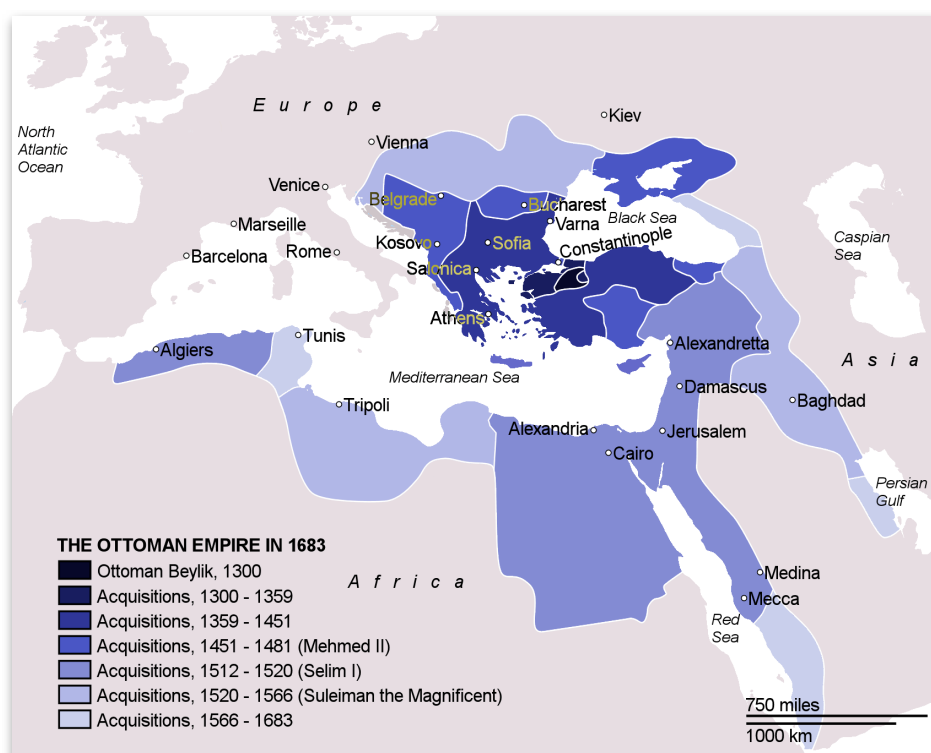
Nedgang

Et stort problem med Østromerriket er at de hadde blitt altfor avhengig av sine keisere, det lå altfor mye makt hos en person. Dette fungerte selvsagt fint når det var folk som Justinian som regjerte, men etter denne perioden var det en rekke forskjellige keisere i riket, både gode og dårlige. Dette gjorde at Østromerrikets grenser og økonomi varierte veldig, men det gikk i hovedsak nedover.

Etter at *det fjerde korstog* hadde tatt byen, var Østromerriket bare en skygge av det det en gang var, og det hadde egentlig ingen sjanse når Det osmanske riket tok over riket bit for bit

DET OSMANSKE RIKET

Hvem var det som tok over makten?

Det osmanske riket begynte med en liten landsby i det som i dag er Tyrkia. I 1326 tok de den Bysantinske byen Bursa og gjorde dette til sin nye hovedstad (første hovedstaden het Söğüt).

RELIGION

Og det var så tidlig som dette at Osmanerne utredet styringsformen sin. En viktig del av dette var et system som kalles millet. Dette systemet ble veldig viktig for rikets overlevelse, siden det gav religiøs frihet. Det fungerte ved at de som tilhørte en bestemt religion valgte sitt eget styre. Dette styret hadde fullmakt til å lage lover på bestemte områder, f.eks. innkreving og fordeling av skatter og avgifter.

Men det er viktig å merke seg at selv om Det osmanske riket stort sett var åpne til andre religioner enn Islam, (særlig sammenlignet med andre riker på den tiden), var de ikke fullt likestillte. Det var derfor ganske vanlig at kristne, jøder eller folk fra andre religioner gikk over til Islam særlig hvis de f.eks. ville kjempe i hæren, fordi ingen andre enn muslimer fikk lov til å gå med våpen før i det 19. århundre.

HISTORIE

Osmanerne fortsatte å ta over nytt territorium ved bruk av sine godt trentede, bra utstyrte (Osmanerne var en av de første rikene som brukte krutt) og høyst lojale tropper og i midten av 1400 tallet hadde de tatt over hele det Bysantinske riket, bare Konstantinopel sto igjen, (se neste side om hvordan de tok byen).

Overtakelsen av Konstantinopel (Istanbul) startet en rekke militære overtakelser, og det Osmanske riket nådde sitt høydepunkt mellom 1500 og 1600 (se øverste kartet). Riket var nå 12 000 000 km² som vil tilsvare arealet til USA pluss Grønland. Men et så stort riket er vanskelig å kontrollere og det blir ikke bedre av at de kjempet på to fronter samtidig, en mot Europa i nordvest og en annen mot Safavidene i sørøst. På toppen av dette var det stor uro i rike og mange roper etter selvstyre. Riket blir atskillig mindre og i 1915 er det bare dagens Tyrkia og deler av Syria igjen (Se kart).

Osmanerne alierer seg med Tyskland i første verdenskrig og når krigen ender i 1918 (1919) blir det Osmanske riket okkupert av Allierte styrker. Disse styrkene blir der til 1922, da det Tyrkiske folket (ledet av Mustafa Kemal) hiver ut den Osmanske Sultanen Mehmed VI Vahdettin og erklærer seg uavhengig. Året etter blir den Tyrkiske republikken grunnlagt.

For en mer detaljert analyse av det Osmanske riket se Hilde Kvande sin rapport.

SLAGET

Hva skjedde i Konstantinopel i 1453?

2. april 1453, den Osmanske Sultanen Mehmed II, bare 21 år gammel samler sine tropper utenfor Vestromerrikets siste forsvarsverker.

Osmanerne bygger nå en gedigen kanon som er mer enn 8 meter lang og 0.75 meter i diameter. Kanonen kunne skyte en kule på ca 544 kg over 1,6 km. Denne kanonen hadde imidlertid flere ulemper, for det første tok det over 3 timer og lade, den var svært unøyaktig og de hadde et begrenset antall kuler. Dette førte til at hvis kanonen faktisk traff, rakk bysantinerne ofte å bygge opp eller reparere muren.

Akkurat hvor mange soldater som sloss er usikkert, men det er ikke urimelig å si at Osmanerne hadde rundt 80 000 soldater mens forsvarerne hadde knappe 7 000. I tillegg til at Bysantinerne hadde en mye dårligere og mindre flåte som ble knust tidlig i slaget.

Mehmed var fullt klar over sin store overlegenhet i styrker, og prøvde derfor flere ganger på et åpent angrep mot svake deler av muren, men gang etter gang ble han drevet tilbake. Disse angrepene førte til store tap på begge sider.

22. mai 1453, månen viser Konstantinopel sitt symbol, en halvmåne, fire dager senere er byen dekket av en tykk tåke, og når tåken letner kan alle se en brennende flamme i vest. Mehmed tok dette som et sikkert tegn på at han ville seier. Morgenen 29. mai begynte han sitt endelige angrep. Bysantinerne greide å drive tilbake to angrep, før sultanens elitesoldater (Janitsjarene) endelig brøt gjennom.

Det er seinere bevist at den tykke tåken og flammen bare var et utbrudd fra vulkanen Kuwae. Halvmånen ble etter dette et symbol for det Osmanske riket og er i dag avbildet på Tyrkias flagg.

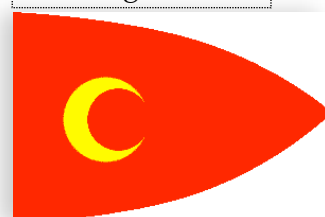
Når byen var sikret var Sultanen svært påpasselig på at den ikke skulle bli fullstendig plyndret og ødelagt. Derfor sendte han tropper fremfor seg som skulle beskytte viktige bygninger. Han gjorde også den berømte kirken Hagia Sophia om til en moské.

Fallet av Konstantinopel markerer ikke bare starten på et stort og mektig rike. Men også slutten på både Middelalderen og Romerriket, på grunn av bruken av krutt. Kanoner gjør store murer og forsvarsverker nesten ubrukelige.

Halvmånen slik den trolig så ut.

Osmanske flagget mellom 1453-1844

Republikken Tyrkia sitt flagg i dag

ETTERORD

Jeg har i denne teksten forenklet og delvis kuttet ut enkelte fakta og hendelser. Som f.eks. når jeg skriver om Det fjerde korstog, der jeg har forenklet veldig ved å ikke nevne en rekke personer som også hadde innflytelse over korstoget. Eller i artikkelen om Konstantinopel der jeg ikke har nevnt Hagia Sophia. Dette har jeg gjort for å kunne gå dypere inn i andre tema.

Jeg valgte å skrive om Fallet av Konstantinopel fordi dette var en logisk fortsettelse av mine forrige prosjekt, som tok for seg Romerriket. Og det har vært veldig spennende å ta for seg tre store riker, rundt middelhavet helt fra det 8. århundre til 1900 tallet.

KILDER

NETTSTEDER :

<http://www.answers.com>

<http://www.britannia.com>

<http://militaryhistory.about.com>

<http://wikipedia.org>

<http://wsu.edu/-dee/OTTOMAN/OTTOMAN1.HTM>

http://www.neobyzantine.org/byzantium/constantinople/city_walls.php

<http://www.historynet.com>

<http://www.the-orb.net/textbooks/crusade/fourthcru.html>

<http://www.crystalinks.com/byzantine.html>

<http://www.wsu.edu/-dee/MA/BYZ.HTM>

BILDER :

http://byzantium.seashell.net.nz/articlemain.php?artid=mapbase_*

<http://www.byzantium1200.com>

<http://www.wabash.edu/orgs/fraternity/sigmachi/Constantine.htm>

BOK :

“A History of the Arab People” av Albert Hourani

FILM :

“Byzantium: The Lost Empire” av John Romer

ANDRE :

2005 World Book® Multimedia Encyclopedia (version 9.0.2.1)